

Թիմարէթ վէ նաֆիա նազըրը Նորա-տունկեան Գարբիէ կֆ. թարաֆընտան «Թանին»ին սահիպ վէ սէր մուհարրիի Հիւսէյին ծահիտ պէյ ալէյհիւն Տէրխա-տէթ Պիրիսին ծէզա մահճէսինտէ իգա-մէ օլունան վէմ վէ գատոն տավասը չը-գան չարէնպիս կիւնիւ բույնէթ օլուն-մըջ տըր: Պու տավանըն էնէմիէթի սէ-պէպիլէ, իսլամ, էրմէնի բէք չօգ էրպա-պը մէրազ իւն մահճէմէ սալօնը խընճա-խընճ տօլմուչ տըր: Սաաթ 7 1/2 տա մու-հաքէմէյէ պալանմըջ տըր: Հէյիէթի հա-քէմէյէ Պէհաշտիւն պէյ ըրեսաթ իթմէք-տէ օլուպ, Թէվֆիք վէ Շէվքը պէյէր Լա-զալըք, վէ Թալէաթ պէյ միւստաֆի ու-մուրիլըք վաղիֆէսինի իսֆա իթմիլէր տիր: Նորատունկեան էֆ. Սէլանիքի Սէլիմ Հիւսէյ պէյի վէքիլ թալիսին իթմիլէք վէ Հիւսէյին ծահիտ պէյ, վէքիլ թալիսին իթմիլէպ, քէնտիսի վաղիֆէյի միւստա-ֆաալը իծրա իթմիլ տիր:

Ուսուցիչն օլան իւք մուսալլաթտան սօնրա, Հիւսէյ պէյ եւկաթիկէրին նամու-սընը իրալ իթմէք իլլէթը իծթիմալի վէ արլէագիլէսինին եւնի բէթիմտէ ալվամ իթմիկինի թէնսիւֆէն պէհան իլէ աէմիլ տիր քի: «Էօյլէ պիր զաթտան էհալիսին հիւսէյ թէվէճիւհիւ գալտըրըմազ իսթի-նիտօր: պուշա, պիր վազիֆէ իսֆաալ մազստիլէ աէյիլ, իլլա Սաանլըլըք ար-ֆաթըմա ինէսիւֆ իտէրիմ: Տէրխաա-տէթ մէպուսը ծահիտ պէյ, խաաթիւն գար-չը ուզըսալմազ իլլին, էվվէլա Բաթիլտէն ալլըմըջ պիր մէքթուպը իսպաթ կէօթէ-րիտօր քի, պուշաա Նորատունկեան էֆ. նին, զանի իտէրսէմ ֆրանսա մալիէ նա-զըրը իլէ պիր միւսալլաթտա, Սաանլըլը գօթիթէսինին՝ հիւքիւմէթին իլլէրինէ գա-րըսալընտան չիքիւթի իթմիլ օլտուլը պէհան գըլըմըջ տըր: (Հիւսէյ պէյ՝ «Թա-նին»)ին յա. Յ թարիսիլ նիւսիսիսինի օ-գումըջ տըր քի, պուշաա, «Նորատունկե-ան էֆ. էվլօրաաա նէ կարընտօր» սէր-լէվհաալը ալլընտա, մէքթուր Բարիկ մէք-թուպը տէրճ իսթիլ տիր: իլլէ, պիր ճէմիլէթի միւսիլէրէմէ գարը կէօյա սէօյ-լէմիլ օլտուլը սէօյլէր մէյտանա գօնու-լարաք, Նորատունկեան էֆ. զէմ վէ գատոն իսթիլմէք իսթիլիլիտօր: Էսիլ ուսուլ վէ ատաթըն թէմալիլէ տվամ իթմէքտէ օլտուլընա պու պիր իսպաթ տըր: (Պա-տէհու «Թանին»)ին Նորատունկեան էֆ. ա-լէյհիւնաքի պիր թաղըմ մէքալէլէրի օ-գիւնմըջ տըր: «Թանին»)ին յա. 1 թա-րիսիլ նիւսիսիսին, ծահիտ պէյ, Նորա-տունկեան էֆ. նին հիւսէթի ֆէնիէ իլլ իսթիլաթէ իթմէքթիլին, իսթիլաթ մէսէ-

լլէրինտէ «Իսթիլ սուրէթտէ» քէնտի պա-չընա իլ կէօրտիկիւնիւ պէհան իթմիլ տիր: Օգո. Յ թարիսիլ նիւսիսիսինտէ, «Նաֆիա նէգաթիթինտէ», նազըր իլլ Ալման պանգաալ արապիստա նէ՝ տէօնիւտօր» մէ-գալէսինտէ, ծահիտ պէյ՝ Տէրխաաաթ իլլէքթիլիլ իլլէմիլիլաթ իլլին Ալման պան-գաալը թարաֆընտան իսթիլաթ իսթիլ իս-թիլաթ իլլինտէ սուր իսթիլաթ վազը օլտուլընը տէրմիսին իլլէմիլ տիր:

Հիւսէյ պէյ. — Պու մէքալէտէ, «Նա-զըր» քէնտի մէնտֆիլի մախուսէսինի թաա-գիպ իսթիտօր վէ սաթիլէ...» սէօյլէրի հազընտա մահճէմէնի նազըրը տիգա-թընը տալէթ իտէրիմ: իլլապ մէքալէ իլլէ ծահիտ պէյ, վաթիմընա տաթիմա նամու-սըյալ չալըմըջ վէ տաթիմա չալըմաա հա-զըր պուլունմըջ օլան Նորատունկեան էֆ. յէ «մէնտֆիլի մախուսէ» աթիլ իսթիտօր: «Մէ-նտֆիլի մախուսէ» թապիլի, ալլէ իսու-սուս պիր մէմուրիլէթին իսֆաալ իլլէն գու-լանլըտըքընտա, սալը մանլասընճա «ըրը-վաթ» տիմէք տիր: Դազթալարտա պիր քիմաէ իլլին, հազըրըք եւրէ, «ըրըվաթ ա-լընտօր» տէնիլլըք, պու նէ՝ գատոն տըր, նէ՝ զէմ: ալըքտան ալըքա ճիւսիլէթ տիր: Շիսիլիլէք ծահիտ պէյէ գարըր ճիւսիլէթ տալտալը իլլամէ իթմէք իսթիլաթ. պու հազըր քէնտիմէ հար իսթիլաթ: Մէքալէ-նին տիկէր եւրէրինտէ տաթիլ պիլէք բըր-վաթ ալմազըք աթիլ օլունուտօր: Պիր եւրաթ «Ալմանիւս պանգաալար Նազըր ու-հուլմըլաթ» տէնիտօր:

Հիւսէյին ծահիտ պէյ. — (սէօյլէ գաթիլ իտէրիլէք.) «ուհուլմըլաթ» տէնիլլըքտիր: Հիւսէյ պէյ. — Բէք էյի, ուհուլմըլա-մըլաթ: «Ալման պանգաալար իլլ նազըր գա-լիպա ուհուլմըլաթ (1): Պուրտաա ու-հուլմըլաթ քէլիմէսի էօնիւնտէ պիր թէնճ-ճիւս իլլարթիլ գօնուլ տըր: Դազթալ լիսանընտա թէնճիւս իլլարթիլլէ գու-լանընտ «ուհուլմըլաթ» քէլիմէսի, ալըք-տան ալըքա սէօյլէնմէք իսթիլաթիլէն պիր չէյի զըմիլէն աւաթիմազտա տըր: ծա-հիտ պէյ, պու քէլիմէյի նէ մանլաստա գուլանըլըքըն վէ «մէնտֆիլի իսուսու-սիլէ» իլլազաթըլա նէ տիմէք իսթիլաթի կիսի սէօյլէսին: Էյիլ «ուհուլմըլաթ» քէլի-մէսին, իլլազա իթմիլիմ մանլաստա գու-լանըլըքըն սէօյլէրէ, օ վազըթ ճիւսիլէթ տալտալը ալմազ հազըրը իծրա իտէճէլիմ:

Բէյիս. — «Թանին»)ին օգուտ, Յ թա-րիսիլ նիւսիսիսին կէօգալէն կէլիլտիլաթիլն սօնրա: Պաշաա պիր չէյ իլլին տավանըլ վաթ մը: Հիւսէյ պէյ. — Տիկէր Պաշալար տա վար իտէ՝ տէ, պիրը պիրը սօնըլաա: Ճալիլտ պէյ՝ ճէվապ վէրմէք իլլին ա-հաղա գալմըջ, ֆաաթ Պուստաֆի ու-սուլի միւստաֆանըն հէնուլ վազթը կէ-

մէսիլիլին պէհան իթմիլ տիր: ծահիտ պէյ՝ զէմ վէ գատոն իլլին քէնտիսինէ գար-չը տավա ալըմըջ իլլէն, իլլէ իսթիլաթ վէ ըրըվաթ քէլիմէլէրի տէ գարըրտըրըլտըլըն սէօյլէմիլ տիր: Հիւսէյ պէյ, սէ, կէօրիւ-լէն տավա՝ զէմ վէ գատոն տավասը օլ-մաալար պէրապէր, իսթիլաթըն տաթի գարըրապիլէճէ կիսի իսֆաաթ իլլէմիլ տիր: Պաաէհու Հիւսէյ պէյ՝ «Թանին»)տէ Նորատունկեան էֆ. ալէյհիւնտէ հազըլան տիկէր ֆըգըրալըն իլլազաթընա տէվաթ իթմիլ տիր:

Քիւսթիլպ, Պոմօթի պուլընըն իսթի-հազընա միւլթէալիլ ֆըգըրալը օգուլըն տըր: Հիւսէյ պէյ, պու մէքալէտէ չու-սէօյլէր իլլազթիլէ մահճէմէնի նազըրը տիգաթընը ճէլա իթմիլ տիր: «Չօլար, պաթիլալըլաթ գուրու թմազ իլլին իսթիլաթ իսթիլաթըլար. ֆաաթ իլլէր պիրի՝ Նաֆիա նէգաթիթիլին պաթիլալըլըն գուրուլթմա-հա թէնէպիլիս իտէրսէ, վաթիմա պէ-սիւք էյիլէ իթմիլ օլուր: Պիր քէօթիլիսին եւսի մահալլէք գարալը վար: Պու իլաթ հալըլըլ Պոմօթի չիլքիլի միւսաթէֆիտ օլմաաթ: Պիլմէյիլ քի նազըր տա, իսու-սուսի միւսաթիլտա պիր չէյ ալտը՝ մը:»

Պաաէհու Տէրխաաաթ իլլէքթիլ թէն-լիլաթընա վէ Մ. Կօլալմիլին բըթիլէս-թօնընա տաթիլ «Թանին»)ին օգո. Յ թա-րիլիլ նիւսիսին օգուլմըջ վէ Հիւսէյ պէյ, պու մէքալէտէ տիլաթիլ թանգիլաթիլ ճիւլէլէրի իլլար իլլէմիլ տիր: «Մէլըու-թիլիլին իլլանընտա էվվէլ Նաֆիա նէ-գաթիլիլ էնթիլիլէր մէրքէլիլ իտի. չիմ-տի տէ էօյլէ մի օլմաազ. պու կիսիլլէ հա՛յ հա՛յ:»

Հիւսէյ պէյ՝ «մէնտֆիլի իսուսուսիլէ», «ուհուլմըլաթ» վէ տիկէր քէլիմէլէր հազ-ընտա ծահիտ պէյէն իլլազաթ իսթի-միլ, վէ իլլիսին, «սուգուլը չաթիլէ հազընտա պաշաա պիր տէյէճէկիլիլ վաթ մը տըր» սիւսիլնէ՝ Հիւսէյ պէյ չու ճէ-վապը վէրմիլ տիր: «Միւլթէքթիլ մաա-տի վէ մանլէլի գարաթ օլարաթ 1000 լի-րա թալէպ իսթիտօր: Բէնտիլիսինէ պիր ճէլանըն իսպաա վազթիլ օլմաթ բէք տէ տօլըրու կէօրիլմէտիլիլնտէ, թազթիլաթ թալէպիլնտէն ֆէրաթիլ իսթիլաթ» տէ-միլ տիր:

Հիւսէյին ծահիտ պէյ՝ քէնտի հիւլիլէ-թի հազընտա բէյիսին սիւսիլլէրինէ ճէ-վապ վէրաթիլն սօնրա, սէմիլ տիր քի, «էվվէլ, օգուտան չէյլէ՝ պէնիմ մէսու-լիլէթիլմ ալլընտա նէչը օլունմըջ տըր: Տավա՝ իսթիլաթ վէ զէմ ու գատոն իլլա-րինէ պիսա իսթիլմէք իսթիլնիլտէ: Մաթ-պուսիլ գաալմըլըն օլունմըլ մաաթիլ մու-ճիլիլնէ, պիր տէվէլ միւսուրը հազըն-տա, օնըն մէմուրիլլէրինէ արա պիր վա-զիլիլ իլլին պիր չէյ հազըլըրա, օ, զէմ վէ գատոն տէյիլ տիր: հազըլըլըն իսպաթ իտէն, ճէլաաաա մուսֆ օլմաթ իլլին

հազը վէրիլ: Եւնի պանտաա, իսթիլաթ վէ զէմ ու գատոն պիրպիրիլ գարըլմըջ տըր: Էյիլ պիր հազըլընտա իսթիլն իսթ-թիլաթ իսպաթ օլունուրա, օ մէսիլ իլլին զէմ վէ գատոն տավասը ալըլաալա՝ Նա-ֆիա նէգաթիթիլին պաթիլալըլը պէնլիլ-տիլիլմ՝ զէմ վէ գատոն տաա օլունուտօր: Էօյլէ օլտուլընը իսպաթ իտէրսէ, արթըք զէմ վէ գատոն մէսիլէսի գալմաթ: Ֆաաթ իլլէր Նորատունկեան էֆ. նին գուլալը ու-գուս տըր, պուլըն էյիլ տիր տէյիլ հազըն իտիլ, պուլը թաաթիլ իթմէյէ հազըլմ օ-լաալա իտիլ:»

Պու զէմիլնտէ թուլտուրաաթ, Հիւ-սէյին ծահիտ պէյ՝ զազթիլաթընտա Նո-րատունկեան էֆ. ալէյհիւնտէ հազըլալա-րըլը միւստաֆաա իթմիլ վէ միւստաֆաա-սընըն իսթիլաթընտա, Հիւսէյ պէյ ալմիլ տիր քի, «Նորատունկեան էֆ.՝ Նաֆիա նէգաթիթիլն թալիլն օլունըլընտա, պու իլլէրին՝ ֆէնն միւսալիլիլն իլլէլէ կէ-օրիլալիլիլիլ կէօրիլալ. պիր արա, իսու-սուսի չիւպէլէրէ թէլալիլ իթմիլ, ֆաաթիլ ալիլիլիլիլիլ գուրուրա կէլիլիլին միւ-չահէտէ իթմէք, օ իլլէրին եւնէ ֆէնն միւսալիլիլ թաաֆընտա թէլալիլիլին միւսալիլ ասա իլլէմիլ տիր: Պիր նա-զըր, քէնտի նէգաթիթիլն քիւսթիլիլ չիւպէլէրինն իլլաթիլ օլտուլը հալաթ, պու կիպի մէսիլէլէրի քէնտի մէսուլիլիլ թահիլընտա իսթիլիլ սուրթիլ թէլալիլ իտէպիլիլ:

Նիւսիլ, իլլա, Հիւսէյ պէյ՝ քէնտի չիլքալէթիլիլն վէ ծահիտ պէյէ տէ քէն-տի միւստաֆաալընըն իլլաաաաաալը մահ-քէմէյէ թահիլիլն թաաթիլ իթմէլէրին պէհան իթմիլ, վէ մուսալէմէնն տէվա-մը կէլէճէք չարէնպիս կիւնիլնէ թաալիլ օլունմըջ տըր: Մահճէմէ սալօնընտա տի-չաթը չըլըլաթը զէման, ծահիտ պէյին տօթիլաթընտա պիր գալ քիլիլ քէնտիսին պիլըլալմըլաթ տըր:

ԱԶԳԱՅԻՆ

Տիւն Վարչալան Ժողովըմըք, էքսէ-րիլէթը ազա հազըր պուլիլաալըլընտա, ազա իսթիլաթ իտէմէլ տիր:

* Էրմէնի բաթիլիլ էֆ., Բաթիլիլ-խանէ էրքիւնընտա իլլիլ զաթ իլլ պիր-լիլաթ, էվվէլէլիլ կիւն Մահմուտ Շէվքէթ ըալալը գիւսթիլիլ, Մարաշտան ալլընա թէլէկրաֆիսիլիլիլ կէօթիլլըլ, վէ ձ յէֆէր Ալիլիլիլ թաալիլիլ իլլին Մա-րաշտան կէօնտէրիլիլ օլուն տաաթիլիլ կիլիլ չալըլըմալըն ըլճա իլլէմիլ տիր: Շէվքէթ ըալա, տաալալաթ ըալա թա-րաֆընտա քէնտիլիլ պու պաալաթ մա-լիլաթ վէրիլիլ իտէ տէ, քէնտիլիլ տը-լիլաթ պու կիպի իլլէրէ գարըլմաալըլըն,

Իլլաալա գուրպան օլմըջ տըր: Դալիլաթ թալիլիլն իսպաթ ալըլ օ պիլաթիլ տէ կէլ-միլ տիր: Միլա Հիլիլիլ, վազթիլ կէլիլ-մէկէթ, գըլընա իլլաալաթ իսթիլիլիլ տիր:

— Պէնճէ, միսիլ Հիլիլիլ տաթիլ գը-զը կիպի թէլալիլիլ հալալա միւսթաա տըր: Ֆաաթիլ, աթիլ իտէրսիլիլ, սիլէ պիր գալ չէյ տահա սիւս իթմէք իսթիլիլ: Հիլիլիլ իթմէլըն վէֆաթընը, պանա, միւսթիլ մէրթէպէ տօլըրու սուրթիլ թաթիլ ի-տէրսիլիլ, մէնտէն օլունմըջ:

— Բէք էյի, տէսի Մալէպիլ՝ չըմիլն-նին տիկէր թաաֆընտա օլունուրաաթ: Տօլըրու Հիլիլիլիլ վիլալիլ վէֆաթը՝ հիլ մէմուլ իթմէլիլիլ պիր զէմանտա օլ-տու: Իլլ ալ էվվէլ քէնտիլիլ մուսիլնէ իթմիլ իտիլ: Վաաաա վէրիլիլ իտի, ֆա-գաթ իսպաթըլը օ տէրիլ իլլէրէմիլիլ իտի: Գըլը, մէմալիլիլ էնէպիլիլիլ կէլիլ-մէսին թալիլիլ իթմիլ իտիլ: Մէնաաթը ալօգաթըլը օլուպ, բէք չօգ միւսթիլիլ վաթ իտի: Խաթըլմա կէլիլիլ քի, Շան-սէրի Լանտան իսպիլ ուզալաթ մէնաաթը-նը նաալ իծրա իտէպիլիլիլ իսթիլիլիլ:

ՈՒՆԶՈՒՎԱԼԱՐԸ

Պու զարիպ զըճըրալ, կէօգ հալալար հաաալըլընտա ալալը ազարաթ, մու-ֆարաթ իթիլ: Տիկէր իսպաթալըլմա մէլըլ օլտըմ, ֆաաթ իլլապ հիլքալէյի ֆիլըրիլմէն չըգարմաթ միւսթիլ օլտաաթ: Պանա գալիլէն սէօյլէսին չէլլէրին հազը-գէթ օլալըլընա գանմըլիլալիլ չիւպէ իսթիլմէք իտի: Եա բէթիլիլ, պէր հա-հաթ օլարաթ թէլըրա կէօրիլալ, վէ հա-խաա պիր իսպաա գուրպան օլմըջ իտի: Պու սօն ֆարալիլիլ մուսալիլը հազը-գէթ օլտուլը՝ էլլէպը իսթիլալալն իտի: չիւնքի պիր աաթմ, սալ օլտըլը հալաթ, էօլէմէք վէ տէֆի օլունմալ իտի: Ֆաաթիլ, չու հալաթ, նիլլին միսիլ Հիլիլիլ, պիր կիւն էվվէլ զըլընը պանա կէթիլիլիլիլ-նէ, զըլըն իսպաթալըլընա միւլթէալիլ օլան պու մուհիլ իսուսուստա պահս իթմէլիլ իտի: Կապիլիլն, բէթիլիլիլ կէօ-

րիլլէրին պէնտէն կիլլէմիլ իտի: Նի-լին օ վալիլա պանա օ տէրիլն աաապի կէօրիլալիլ իտի: Նիլլին, պալըլըլալընը զըլը իլլիլիլիլ իլլին, օտաալըն թէլալիլ իտէճէք տէրիլնէ հիլքանաալիլ օլան թէ-խալիլալըլըն պէնտէն սէթ իլլէմիլ իտի: «Միլ Հիլիլիլ, Պու իլլիլ սիլէ իհալէ իտէրիլ» տէլլէք կիլիլիլ: Պիլաթէ չօնուլ, պիր իսթիլալ իլլին տաթիլ օլա, աաաա պու հօլաա հարէքթիլ իտէպիլիլիլ: Պու սէրիլալիլիլ ֆիլըրիլտէ հաալ իթիլիլ թալիլիլ իլլալ իտէմէլաալը, վէ պու հալ՝ պէլիլ սօն տէրիլնէ րահաթալը իթիլ-կիլիլալն, նիւսիլիլ սօգթօր Մալէնիլիլ կիլիլալ կէօրիլէ գարաթ վէրալիլ:

Պու սօգթօր՝ Պիլաթիլ օլուն, իսպիլ միւսթիլիլ վար իտի:

Քէնտիլիլ իլլէ տէֆա իսթիլալիլ թէլալիլիլ պուլըլըլմաա, իտի, պանա մալիլ իտի:

«Մէմուսըլ իսթիլալ» տա աաթիլիլ իտաաթ, վէ օ ալալա պիր արաաա իլլէ իսպաթիլիլ կիլիլիլ: Քէնտիլիլ էվվէլիլ օլտըլըլմաա, գաթիլ միւսթիլիլ տէր-հալ օտաալըն գապուլ օլունմըլ:

Ձիւսթիլիլիլ սէպիլիլ իլլազա իսթիլ-տէն սօնրա, Հիլիլիլ վէֆաթը հազըլըն-տա քէնտիլիլիլ թաֆիլաթ իսթիլիլ:

— Պու իսուսուսա սիլէ մալիլաթ վէրմէք գօլալ տըր, տէսի Մալէնիլ, Մաաա Հիլիլիլ զէլիլ, սէնէլէրալն պիլալ վէրիլ իտի: Էօլիլիլ գաթ թիւ-քիլալէքալն վազը օլտու:

— Գալ հալընտա իտի:

— Բէք իսթիլաթ տէլիլ իտի: գըլըլ պիր ալ կէլիլիլ, ուզըն պիլալ, գալիլ, էյի թաալիլիլ վէ գարա չէհիլիլ պիր աաթմ իտի:

Միսիլ Հիլիլիլ պանա վազը օլան գիւսթիլիլիլ Մալէնիլիլ նալ իթիլ, վէ իլլա կապիլիլիլ զարիլ հիլքալէսին օլ-տուլը կիլիլ սէօյլէսին:

— Դալիլիլ սիլիլիլ պիր չօնուլ տըր, տէսի Մալէնիլ: Սօն սէնէլէրալ քէնտի-սին չօգ տէֆա թէլալիլ իթիլ: Հիլ վազթիլ զալիլա աաապի պիր զըլ օլտու-լընը տիլիլիլիլ իտի: Շիլալիլիլ պու տէֆա տա, գաթիլն պիր ալ նալիլ պու տէֆա տա, գաթիլն պիր ալ նալիլ օլան գուլիլիլ պէնտիլիլիլ տիլալը գաաթ զըլալ քէնտիլիլ հաալ իթիլիլ պիր

